

KIRJALLINEN KYSYMYS 922/2001 vp

Tienhoitokuntien arvonlisävero kohtelu

Eduskunnan puhemiehelle

Yksityistiet ovat merkittävä osa suomalaista infrastruktuuria. Yksityisteiden yhteenlaskettu pituus on liki 300 000 kilometriä, ja niiden vaikutuspiirissä elää noin puoli miljoonaa suomalaista. Yksityistiet ovat ensiarvoisen tärkeitä elinkeinotoiminnalle, etenkin maa- ja metsätaloudelle.

1990-luvun puolivälissä tehty verouudistus toi yksityistiet arvonlisäverotuksen piiriin, eli yksityisteiden kunnossapitoon ja rakentamiseen liittyvät työsuoritukset ovat arvonlisäveron alaisia työsuorituksia. Aiemmin vastaavaa verotusta ei kohdistunut yksityisteihin.

Arvonlisäverokäytäntö lisää kohtuuttomasti yksityisteitä hoitavien tienhoitokuntien kustannuksia, koska niillä ei ole oikeutta vähentää tai saada palautuksena tien ylläpidosta koituneiden hankintojen arvonlisäveroja. Esimerkiksi kunnilla tällainen oikeus on. Kustannusrasitetta tarkastellessa on myös otettava huomioon, että yksityisteiden valtionavut ovat huomattavasti pienentyneet viime vuosina.

Tienhoitokuntien arvonlisävero kohtelun kohtuuttomuuden oikaisemiseen olisi lukuisia keinoja. Tienhoitokunnille voitaisiin antaa mahdollisuus anomuksen kautta saada kustannuksiin sisältyvä arvonlisävero palautuksena. Toinen mahdollisuus olisi, että yksityisteiden rakentamis- ja kunnossapitotyöt vapautettaisiin arvonlisäverovelvollisuudesta.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä yksityisteiden nykyistä oikeudenmukaisemman arvonlisävero kohtelun toteuttamiseksi ja

miten hallitus suhtautuu kysymyksen perusteluissa esitettyihin keinoihin?

Helsingissä 4 päivänä syyskuuta 2001

Eero Lämsä /kesk
Jukka Vihriälä /kesk

Olavi Ala-Nissilä /kesk
Markku Rossi /kesk

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainittuun tarkoituksessa Te, Rouva puhemies, olette toimittanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kansanedustaja Eero Lämsän /kesk ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 922/2001 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä yksityisteiden nykyistä oikeudenmukaisemman arvonlisävero-kohtelun toteuttamiseksi ja

miten hallitus suhtautuu kysymyksen perusteluissa esitettyihin keinoihin?

Vastauksena kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Arvonlisäverotusta koskevan verotuskäytännön mukaan yksityistien ylläpitoon velvolliset tienhoitokunnat eivät harjoita arvonlisäverolaissa (1501/1993) tarkoitettua verollista liiketoimintaa. Koska yksityistien ylläpitäjä rinnastetaan arvonlisäverotuksessa lopulliseen kuluttajaan, tienhoitokunta joutuu hankkimaan toiminnassaan käyttämänsä hyödykkeet verollisina. Tienhoitokunnilla ei ole arvonlisäverotuksen yleisten periaatteiden mukaisesti oikeutta vähentää tai saada palautuksena tien rakentamista ja ylläpitoa varten tekemiinsä hankintoihin sisältyviä arvonlisäveroja.

Myöskään kuntien tai kuntayhtymien harjoittamaa yleisten teiden rakentamista ja ylläpitoa ei

pidetä arvonlisäverollisena liiketoimintana. Kuntien harjoittamaan verottomaan toimintaan sovelletaan arvonlisäverotuksessa erityistä palautus- ja takaisinperintäjärjestelmää. Valtio palauttaa kunnille ja kuntayhtymille arvonlisäverolain 130 §:n perusteella tällaista toimintaa varten tehtyihin hankintoihin sisältyvät arvonlisäverot. Palautukset peritään kunnilta yhteisesti takaisin asukasluvun perusteella määräytyvänä osuutena erillislain (79/1994) mukaisesti. Palautusoikeuden seurauksena ostettujen hyödykkeiden hintaan sisältyvä vero ei muodostu hankintahetkellä kunnalle kustannukseksi, joten se ei vaikuta hankintamuodon valintaan. Takaisinperintäjärjestelmän kautta verotonta liiketoimintaa varten tehtyihin hankintoihin sisältyvät verot muodostuvat kuitenkin lopulta kunnille kustannukseksi.

Arvonlisäverotuksessa sovellettavan veropohjan laajuudesta on säädetty Suomea sitovasti neuvoston kuudennessa arvonlisäverodirektiivissä (77/388/ETY). Yksityisten tiekuntien harjoittaman tienpidon osalta omaksuttu arvonlisäverolain tulkintakäytäntö ei poikkea direktiivin säntelystä eikä sen soveltamiskäytännöstä. Suomi ei voi kansallisin päätöksin supistaa direktiivin mukaista veropohjaa. Yksityisteiden kunnossapito- ja rakentamistöiden vapauttaminen arvonlisäverosta tai uuden tienhoitokuntia koskevan palautusjärjestelmän luominen ei siten kuudennessa arvonlisäverodirektiivin mukaan ole mahdollista.

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 2001

Ministeri Suvi-Anne Siimes

Till riksdagens talman

I det syfte 27 § riksdagens arbetsordning anger har Ni, Fru talman, till behöriga medlem av statsrådet översänt följande av riksdagsledamot Eero Lämsä /cent m.fl. undertecknade skriftliga spörsmål SS 922/2001 rd:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att genomföra en rättvisare mervärdesbeskattning av enskilda vägar och

vad anser regeringen om de medel som föreslås i motiveringen till spörsmålet?

Som svar på detta spörsmål får jag vördsamt anföra följande:

Enligt den beskattningspraxis som gäller mervärdesbeskattningen bedriver de bestyrelser som är skyldiga att underhålla enskilda vägar inte sådan skattepliktig affärsverksamhet som avses i mervärdesskattelagen (1501/1993). Eftersom de som underhåller enskilda vägar jämföras med den slutliga konsumenten i mervärdesbeskattningen, är bestyrelserna tvungna att skaffa de nyttigheter som de använder som skattepliktiga. Enligt de allmänna principerna för mervärdesbeskattningen har bestyrelserna ingen rätt att göra avdrag eller få återbäring för den mervärdesskatt som ingår i anskaffningar för byggande och underhåll av vägar.

Byggande och underhåll av allmänna vägar vilket bedrivs av kommuner eller samkommuner betraktas inte heller som mervärdesskattepliktig affärsverksamhet. På kommunernas skattefria

verksamhet tillämpas ett särskilt system för återbäring och återkrav vid mervärdesbeskattningen. Staten återbär med stöd av 130 § mervärdesskattelagen till kommunerna och samkommunerna den mervärdeåskatt som ingår i anskaffningar för sådan verksamhet. Återbäringarna återkrävs gemensamt hos kommunerna i form av en andel som fastställs enligt kommunernas invånarantal enligt en särskild lag (79/1994). Den skatt som ingår i priset på nyttigheter som köpts som en följd av rätten till återbäring utgör inte vid anskaffningstidpunkten någon kostnad för kommunen och därför inverkar den inte på valet av anskaffningsform. De skatter som ingår i anskaffningar som gjorts för skattefri affärsverksamhet via systemet med återkrav kommer dock slutligen att utgöra en kostnad för kommunerna.

Omfattningen av den skattebas som tillämpas vid mervärdesbeskattningen fastställs med bindande verkan för Finland i rådets sjätte mervärdesskattedirektiv (77/388/EEG). Den tolkningspraxis av mervärdesskattelagen som tillämpas i fråga om enskilda väglags väghållning avviker inte från bestämmelserna i direktivet och inte heller från tolkningspraxis. Finland kan inte med stöd av nationella beslut begränsa den skattebas som avses i direktivet. Det är således inte enligt det sjätte mervärdesskattedirektivet möjligt att befria arbeten med underhåll och byggande av enskilda vägar från mervärdesskatt eller att skapa ett nytt system för återbäring till bestyrelserna.

Helsingfors den 25 september 2001

Minister Suvi-Anne Siimes